

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра глобальної економіки

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету тваринництва
та водних біоресурсів

_____ Кондратюк В. М.
“ ____ ” _____ 2020 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри глобальної економіки
Протокол № ____ від “ ____ ” _____ 2020 р.

Завідувач кафедри
_____ Вдовенко Н. М.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕКОНОМІКА У ТВАРИННИЦТВІ

напрямок підготовки 6.090201 – «Технологія виробництва та переробки продукції тваринництва»

спеціальність «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва
Факультет тваринництва та водних біоресурсів

Розробники: д.с.н., проф. Н. М. Вдовенко, асистент М. М.Павленко

Київ – 2020

Опис навчальної дисципліни

«ЕКОНОМІКА У ТВАРИННИЦТВІ»

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітній ступінь	
Освітній ступінь	<i>ОС Бакалавр</i>
Напрямок підготовки	<i>204 Технологія виробництва та переробки продукції тваринництва</i>
Спеціальність	<i>Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва</i>
Характеристика навчальної дисципліни	
Вид	Обов'язкова
Загальна кількість годин	90
Кількість кредитів ECTS	3
Кількість змістових модулів	2
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-
Форма контролю	<i>іспит</i>
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання	
	денна форма навчання
Рік підготовки (курс)	4
Семестр	2
Лекційні заняття	<i>30 год.</i>
Практичні, семінарські заняття	<i>30 год.</i>
Лабораторні заняття	-
Самостійна робота	<i>30 год.</i>
Індивідуальні завдання	-

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни є оволодіння основними розділами економіки тваринництва, методами організації ефективного господарювання на рівні первинної ланки суспільного виробництва – підприємства; набуття необхідної сукупності теоретичних і практичних знань з управління ринковою економікою на сучасному етапі її розвитку.

Завданням дисципліни є аналіз використання земельних, матеріальних, трудових, фінансових ресурсів, пошук шляхів і резервів збільшення виробництва

сільськогосподарської продукції тваринництва та вирішення продовольчої проблеми.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати**: економічні закономірності процесів виробництва, переробки і реалізації сільськогосподарської продукції; **вміти**: концептуально і організаційно охоплювати важливі аспекти економіки аграрних підприємств, визначати й оцінювати функціонування авансованого і власного капіталу, ринкову позицію підприємства, собівартість продукції різних галузей тваринництва та рослинництва, ефект від агропромислової інтеграції, попит і пропозицію на сільськогосподарську продукцію (вплив зміни цих факторів), проблеми цінової конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції, знаходити напрями підвищення якості продукції і визначення рівня впливу її на прибутковість виробництва, кваліфіковано вирішувати питання вимірювання та аналізу ефективності сільськогосподарського виробництва та формувати витрати відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в Україні.

Програма та структура навчальної дисципліни:

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі						
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.														
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ЕКОНОМІКИ У ТВАРИННИЦТВІ														
Тема 1. Предмет, методи і задачі навчальної дисципліни «Економіка у тваринництві»		6	2	2			2							
Тема 2. Земельні фонди і їх використання в сільському господарстві		6	2	2			2							
Тема 3. Трудові ресурси і продуктивність		6	2	2			2							

праці в сільськогосподарському господарстві. Економічне стимулювання праці в сільському господарстві														
Тема 4. Матеріальні ресурси сільського господарства		6	2	2			2							
Тема 5. Основний, оборотний капітал і капітал обігу в сільському господарстві		6	2	2			2							
Тема 6. Нематеріальні активи (ресурси) підприємств		6	2	2			2							
Разом за змістовим модулем 1		36	12	12			12							
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА														
Тема 7. Витрати виробництва і собівартість продукції		9	3	3			3							
Тема 8. Кінцеві результати діяльності сільськогосподарських підприємств		9	3	3			3							
Тема 9. Ефективність діяльності сільськогосподарських підприємств		9	3	3			3							
Тема 10. Економіка галузей тваринництва		18	6	6			6							
Тема 11. Ціноутворення і ціни на продукцію тваринництва		9	3	3			3							
Разом за змістовим модулем 2		54	18	18			18							
Усього годин		90	30	30			30							

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Підприємство як суб'єкт господарювання	
2	Зовнішнє середовище діяльності аграрних підприємств	
3	Якість і конкурентоспроможність продукції	
4	Концентрація та диверсифікація виробництва продукції тваринництва. Агропромислова інтеграція.	
5	Державне регулювання і підтримка розвитку підприємств	

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Агропромисловий комплекс України	
2	Земельні ресурси та ефективність їх використання	
3	Продуктивність, мотивація та оплата праці	
4	Матеріально-технічна база аграрних підприємств	
5	Витрати виробництва і собівартість продукції	
6	Ціноутворення і ціни на продукцію тваринництва	
7	Економічна ефективність виробництва продукції тваринництва	
8	Бухгалтерський облік, його суть і значення. Предмет і метод бухгалтерського обліку	
9	Бухгалтерський баланс, рахунки та подвійний запис	
10	Документи, облікові регістри та форми бухгалтерського обліку. Інвентаризація	
11	Облік біологічних активів, запасів та необоротних активів у тваринництві	
12	Облік праці та її оплати в тваринництві	
13	Облік реалізації, фінансових результатів і капіталу. Бухгалтерська звітність	

Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

Модуль 1. Підприємство в сучасній системі господарювання

1. Підприємство: визначення, функції і роль в ринковій економіці
2. Складові елементи ринкової інфраструктури.
3. Особливості землі як засобу виробництва.
4. Види родючості ґрунту.
5. Категорії земель згідно із Земельним кодексом України, їх призначення.
6. Склад і структура сільськогосподарських угідь.
7. Суть економічної оцінки землі, показники рівня ефективності її використання.
8. Напрямки підвищення ефективності використання землі.
9. Особливості сільськогосподарської праці.

10. Персонал, трудові ресурси, робоча сила: поняття, їх склад.
11. Професія, спеціальність, кваліфікація персоналу: визначення, функції.
12. Категорії працівників.
13. Показники сезонності використання персоналу.
14. Показники ефективності використання трудових ресурсів.
15. Показники руху робочої сили.
16. Маса і продуктивність праці: поняття і сутність.
17. Система показників продуктивності праці, методика їх визначення.
18. Методика визначення впливу скорочення чисельності працівників та збільшення обсягу виробленої продукції на приріст продуктивності праці.
19. Методика визначення доцільності заміни живої праці капіталом.
20. Шляхи підвищення продуктивності праці персоналу в трудомістких галузях господарств.
21. Норми праці.
22. Методика визначення годинної тарифної ставки.
23. Методика визначення денної тарифної ставки.
24. Поділ засобів праці на групи за їх функціональним призначенням.
25. Поняття та склад матеріально-технічної бази підприємства.
26. Енергетичні ресурси аграрних підприємств і сільського господарства в цілому.
27. Показники та рівень забезпеченості виробництва енергетичними потужностями.
28. Показники ефективності використання енергетичних та електричних потужностей підприємств.
29. Склад витрат на утримання техніки та зміст їх поділу на постійні і змінні.
30. Співвідношення між постійними та змінними витратами на утримання техніки, безбитковість її роботи.
31. Основні фактори впливу на обсяг річних витрат на утримання техніки.
32. Значення машинно-тракторного парку і система показників ефективності його використання.
33. Значення транспортних засобів і систем показників ефективності їх використання.
34. Критерій вибору транспортного засобу і складу автопарку.
35. Поняття і склад виробничих будівель та виробничих споруд.
36. Узагальнені показники ефективності використання будівель і споруд.
37. Економічний зміст поділу виробничих засобів на основний і оборотний капітал.
38. Визначення основних фондів; суть їх поділу на виробничі і невиробничі, сільськогосподарського і несільськогосподарського призначення.
39. Склад і приклади основних фондів.
40. Показники забезпечення та руху основних фондів.
41. Грошова оцінка основних фондів, її види.
42. Відтворення основних засобів: амортизація, її види та методи нарахування.
43. Показники ефективності використання основних фондів.
44. Грошова оцінка основних засобів.
45. Напрямки підвищення ефективності використання основного капіталу.
46. Економічний зміст поділу виробничих засобів на основний і оборотний капітали.
47. Оборотний капітал: визначення та його складові.
48. Виробничі запаси: визначення, методи їх вартісної оцінки.
49. Роль та складові частини фондів обігу.
50. Показники забезпеченості виробництва оборотним капіталом.
51. Показники визначення потреби в оборотному капіталі та ефективності його використання.
52. Напрямки підвищення ефективності використання оборотного капіталу.
53. Поняття і сутність інвестицій та інвестиційної діяльності.
54. Джерела фінансування інвестицій.
55. Поняття інвестиційного потенціалу та грошового потоку.

56. Напрямки підвищення ефективності інвестицій.
57. Капіталовкладення - економічний зміст, поділ їх за функціонально-цільовим призначенням.
58. Напрямки і структури капіталовкладень (відтворювальна, технологічна, галузева).
59. Джерела фінансування капіталовкладень.
60. Показники ефективності використання капіталовкладень.
61. Напрямки підвищення ефективності капіталовкладень.
62. Суть науково-технічного прогресу.
63. Поняття інноваційної діяльності.
64. Методика визначення економічної ефективності нововведень у рослинництві і тваринництві.
65. Товарна продукція і методика визначення показників товарності.
66. Кінцева продукція, способи її визначення.
67. Чиста продукція, її економічне значення.
68. Прибуток (збиток), його економічна суть.
69. Види прибутку, послідовність їх визначення.
70. Валовий дохід, його економічна суть, методика визначення.
71. Поняття рентабельності, її показники, методика визначення.
72. Система показників економічної ефективності виробництва сільськогосподарської продукції.
73. Поняття беззбитковості виробництва (критичного обсягу реалізації продукції), способи визначення точки беззбитковості.
74. Роль і місце державних фінансових органів у процесі економічного регулювання діяльності підприємств України.
75. Напрямки підвищення економічної ефективності виробництва сільськогосподарської продукції.

Методи навчання.

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачене застосування як активних, так і інтерактивних навчальних технологій, серед яких: лекції проблемного характеру, міні-лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, мозкові атаки, кейс-метод, презентації, ознайомлювальні (початкові) ігри, метод проектної роботи, комп'ютерні симуляції, метод Дельфі, метод сценаріїв, банки візуального супроводу.

Основні відмінності активних та інтерактивних методів навчання від традиційних визначаються не тільки методикою і технікою викладання, але й високою ефективністю навчального процесу, який виявляється у: високій мотивації студентів; закріпленні теоретичних знань на практиці; підвищенні самосвідомості студентів; формуванні здатності приймати самостійні рішення; формуванні здатності до ухвалення колективних рішень; формуванні здатності до соціальної інтеграції; набуття навичок вирішення конфліктів; розвитку здатності до знаходження компромісів.

Лекції проблемного характеру – один із найважливіших елементів проблемного навчання студентів. Вони передбачають поряд із розглядом основного лекційного матеріалу встановлення та розгляд кола проблемних питань дискусійного характеру, які недостатньо розроблені в науці й мають актуальне значення для теорії та практики. Лекції проблемного характеру відрізняються поглибленою аргументацією матеріалу, що викладається. Вони сприяють формуванню у студентів самостійного творчого мислення, прищеплюють їм

пізнавальні навички. Студенти стають учасниками наукового пошуку та вирішення проблемних ситуацій.

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. Вони проводяться, як правило, як частина заняття-дослідження. Міні-лекції відрізняються від повноформатних лекцій значно меншою тривалістю. Зазвичай міні-лекції тривають не більше 10 – 15 хвилин і використовуються для того, щоб стисло донести нову інформацію до всіх слухачів. Міні-лекції часто застосовуються як частини цілісної теми, яку бажано викладати повноформатною лекцією, щоб не втомлювати аудиторію. Тоді інформація надається по черзі кількома окремими сегментами, між якими застосовуються інші форми й методи навчання.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди та переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх.

Робота в малих групах дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування.

Мозкові атаки – метод розв'язання невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити якомога більшу кількість ідей за дуже обмежений проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію.

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи звіту про виконання індивідуальних завдань, проектних робіт. Презентації можуть бути як індивідуальними, наприклад виступ одного слухача, так і колективними, тобто виступи двох та більше слухачів.

Метод Дельфі використовується з метою досягнення консенсусу в експертних оцінках і передбачає надання можливості висловити свої думки групі експертів, що працюють індивідуально в різних місцях. При виборі управлінського рішення за цим методом академічну групу розділяють, наприклад, на п'ять малих груп. Чотири групи є робочими, вони розробляють і приймають управлінське рішення, а п'ята група є експертною. Аналіз та варіанти управлінських рішень робочих груп усереднюються цією групою. Експертна група може бути поділена за спеціалізаціями.

Комп'ютерна симуляція (гра) – це метод навчання, що спирається на використання спеціальних комп'ютерних програм, за допомогою яких можливе віртуальне моделювання бізнес-процесу. Студенти можуть змінювати параметри й дані, приймати рішення та аналізувати наслідки таких рішень. Метою використання даного методу є розвиток системного мислення студентів, їх здібностей до планування, формування вмінь розпізнавати й аналізувати проблеми, порівнювати й оцінювати альтернативи, приймати оптимальні рішення й діяти в умовах обмеженого часу.

Метод сценаріїв полягає в розробці ймовірних моделей поведінки та розвитку конкретних явищ у перспективі. **Банки візуального супроводу** сприяють активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни за допомогою наочності.

Форми контролю.

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою.

Поточний контроль проводять під час виконання практичних занять, індивідуальних завдань, контроль за засвоєнням певного модуля (модульний контроль).

Підсумковий контроль – під час складання екзамену.

За виконання робіт, які не передбачені навчальним планом, але сприяють підвищенню знань та умінь студентів з навчальної дисципліни (доповідь на науковій конференції, здобуття призового місця на олімпіадах, виготовлення макетів, підготовка наочних посібників тощо) рішенням кафедри студенту може надаватися до 100 % від загальної кількості умовних балів з навчальної дисципліни.

Навчальна дисципліна складається із 2-х змістових модулів. Кожен змістовий модуль за темами навчальних занять оцінюється у балах, враховуючи навчальні заняття, виконання індивідуальних завдань та модульний контроль.

Контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту скласти іспит, – 35 балів);

модульний контроль, що проводиться з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті інтегровану оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену, відповідно до графіку навчального процесу.

Поточний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться в таких формах: активна робота на лекційних заняттях; активна участь у виконанні практичних завдань; активна участь у дискусії та презентації матеріалу на семінарських заняттях; захист індивідуального та комплексного розрахункового завдання; перевірка есе за заданою тематикою; проведення поточного тестування; проведення письмової контрольної роботи; експрес-опитування;

проведення диктанту за лекційним матеріалом

Модульний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться у формі колоквиуму. *Колоквиум* – це форма перевірки й оцінювання знань студентів у системі освіти у вищих навчальних закладах. Проводиться як проміжний міні-екзамен з ініціативи викладача.

Підсумковий/семестровий контроль проводиться у формі семестрового екзамену. **Семестрові екзамени** – форма оцінки підсумкового засвоєння студентами теоретичного та практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни, що проводиться як контрольний захід.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів.

Оцінювання знань студента під час семінарських і практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за накопичувальною 100-бальною системою за такими критеріями: розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються; ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни; ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються; вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії; логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Максимально можливий бал за конкретним завданням ставиться за умови відповідності індивідуального завдання студента або його усної відповіді всім зазначеним критеріям. Відсутність тієї або іншої складової знижує кількість балів. При оцінюванні індивідуальних завдань увага також приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу, згідно з графіком навчального процесу. Якщо якась із вимог не буде виконана, то бали будуть знижені.

Поточний тестовий контроль проводиться 1 раз за семестр. Тест включає запитання одиничного і множинного вибору щодо перевірки знань основних категорій навчальної дисципліни. Письмова контрольна робота проводиться 4 рази за семестр та включає практичні завдання різного рівня складності відповідно до тем змістового модуля.

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Критеріями оцінювання є: здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань; вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання; застосування аналітичних підходів; якість і чіткість викладення міркувань; логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретної проблеми; самостійність виконання роботи; грамотність подачі матеріалу; використання методів порівняння, узагальнення понять та явищ; оформлення роботи.

Порядок підсумкового контролю з навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену. Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей. Завданням екзамену є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо. В умовах реалізації компетентнісного підходу екзамен оцінює рівень засвоєння студентом компетентностей, що передбачені кваліфікаційними вимогами. Кожен екзаменаційний білет складається із 5 практичних ситуацій, які передбачають вирішення типових професійних завдань фахівця на робочому місці та дозволяють діагностувати рівень теоретичної підготовки студента і рівень його компетентності з навчальної дисципліни.

Студент, який із поважних причин, підтверджених документально, не мав можливості брати участь у формах поточного контролю, тобто не склав змістовий модуль, має право на його відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання за розпорядженням декана факультету відповідно до встановленого терміну.

Студент **не може бути допущений** до складання екзамену, якщо кількість балів, одержаних за результатами перевірки успішності під час поточного та модульного контролю відповідно до змістового модуля впродовж семестру, в сумі не досягла 35 балів. Після екзаменаційної сесії декан факультету видає розпорядження про ліквідацію академічної заборгованості. У встановлений термін студент добирає залікові бали. Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час екзамену, та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: «60 і більше балів – зараховано», «59 і менше балів – не зараховано» та заноситься у залікову «Відомість обліку успішності» навчальної дисципліни. У випадку отримання менше 60 балів студент обов'язково здає залік після закінчення екзаменаційної сесії у встановлений деканом факультету термін, але не пізніше двох тижнів після початку семестру. У випадку повторного отримання менше 60 балів декан факультету призначає комісію у складі трьох викладачів на чолі із завідувачем кафедри та визначає термін перескладання заліку, після чого приймається рішення відповідно до чинного законодавства: «зараховано» – студент продовжує навчання за графіком навчального процесу, а якщо «не зараховано», тоді декан факультету пропонує студенту повторне вивчення навчальної дисципліни протягом наступного навчального періоду самостійно.

Розподіл балів, які отримують студенти.

Оцінювання студента відбувається згідно положенням «Про екзамен та заліки у НУБіП України» від 27.02.2019 р. протокол № 7 з табл. 1.

Таблиця 1.

Співвідношення між національними оцінками і рейтингом здобувача вищої освіти

Оцінка національна	Рейтинг здобувача вищої освіти, бали
Відмінно	90-100
Добре	74-89
Задовільно	60-73
Незадовільно	0-59

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{ат}}$.

Студенти, які протягом навчального семестру набрали менше 42 балів з навчальної роботи, зобов'язані до початку екзаменаційної сесії підвищити свій рейтинг з навчальної роботи, інакше вони не допускаються до екзамену (заліку) з цієї дисципліни і матимуть академічну заборгованість.

Рейтинг з дисципліни, як і рейтинг з навчальної роботи, округлюється до цілого числа. Він заноситься в екзаменаційну відомість і журнал рейтингової оцінки знань студента. Рейтинг студента з дисципліни переводиться в національну оцінку та оцінку ECTS згідно з табл. 1, які заносяться в екзаменаційну відомість, залікову книжку (лише за 4-бальною шкалою), академічну довідку і журнал рейтингової оцінки знань студента.

Студентам, які успішно завершили засвоєння дисципліни, виконуючи всі вимоги робочого навчального плану, присвоюються кредити ECTS, призначені для дисципліни робочим навчальним планом. Кредити ECTS записуються в журнал рейтингової оцінки знань студента.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ			
ОС Бакалавр Спеціальність: ТВППТ	Кафедра: Глобальної економіки 2019 - 2020 навч. рік	ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ з дисципліни: <i>Економіка у тваринництві</i> Викладачі: <i>проф., д.е.н. Вдовенко Н.М.,</i> <i>асистент Павленко М.М.</i>	Затверджую: зав. кафедри (підпис) Н.М. Вдовенко

Екзаменаційні запитання

1. Назвіть та охарактеризуйте специфічні методи дослідження, які використовуються в економіці виробництва продукції тваринництва.

2. ЗАДАЧА. Загальна сума витрат на утримання основного молочного стада 1500 000грн. За рік враховано 300000 кормо – днів, одержано 16 000 центнерів молока і 460 голів приплоду; вартість побічної продукції (гній) – 3 500грн. Визначити собівартість 1 ц молока і 1 голови приплоду.

Тестові завдання

Питання 1. Чисельність працівників на аграрному підприємстві на початок року складала 147 чол. Чисельність вибулих працівників протягом року дорівнює 35 чол. Визначити показник динаміки робочої сили – коефіцієнт вибуття.	
1.	0,11
2.	0,23
3.	0,31
4.	0,43
Питання 2. Здійснити всебічний детальний аналіз окремих економічних явищ у сільському господарстві дає можливість:	
1.	заробітна плата
2.	прожитковий мінімум
3.	трудова потенціал
4.	тарифна ставка
Питання 3. Здійснити всебічний детальний аналіз окремих економічних явищ у сільському господарстві дає можливість:	
1.	кореляційний метод
2.	метод аналогії
3.	монографічний метод
4.	розрахунково-конструктивний
Питання 4. Сільськогосподарське (аграрне) підприємство це юридична особа, основним видом діяльності якої є виробництво та переробка сільськогосподарської продукції, виручка від реалізації якої становить не менше:	
1.	50 %
2.	55 %
3.	75 %
4.	85 %
Питання 5. Економічна родючість ґрунту характеризує:	
1.	запаси поживних речовин, що створилися в результаті природного ефекту ґрунтоутворення
2.	потенційні можливості ґрунту та ефективний рівень його родючості
3.	процес виробничої діяльності людини шляхом підвищення культури землеробства
Питання 6. Грошова оцінка землі є:	
1.	нормативною
2.	рентною
3.	експертною
4.	абсолютною
Питання 7. Фондомісткість – це відношення:	
1	обсягу випуску продукції до середньоспискової чисельності робітників
2	середньорічної вартості основних фондів до обсягу випуску продукції
3	обсягу випуску продукції до середньорічної вартості фондів
4	річної суми прибутку до середньорічної вартості фондів
Питання 8. Зазначте, який із термінів відповідає наступному визначенню:	

Визначення: Відношення кількості електроенергії, спожитої на виробничі потреби, до середньорічної чисельності працівників це:	
1	електроозброєність
2	електрозабезпеченість
3	матеріаломісткість
4	енергетичні ресурси
Питання 9. Основні виробничі фонди сільськогосподарського призначення включають:	
1	обчислювальну техніку
2	запасні частини
3	вимірювальні прилади, інструменти і лабораторне обладнання
4	сировину й матеріали
5	біопрепарати і медикаменти
6	будівлі, споруди
Питання 10. Зазначте для кожного із наведених термінів його визначення:	
1. Тарифна ставка	А. інструмент тарифної системи, який характеризує роботи за їх складністю та вимогами до робітників
2. Тарифна сітка	для отримання відповідного розряду
3. Тарифно-кваліфікаційні довідники	Б. залежить від розцінки, кількості виготовленої продукції
4. Заробітна плата робітника-відрядника	В. шкала співвідношення оплати праці різних груп робітників залежно від складності робіт і рівня кваліфікації виконавців
5. Заробітна плата робітника - погодинника	Г. погодинна, денна або місячна заробітна плата Д. залежить від годинної тарифної ставки, відпрацьованого часу, якості продукції

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 № 40-IV (зі змінами та доповненнями від 05.12.2012). Офіційний вісник України. 2002. № 31.С.145.

2. Про Земельний кодекс України: Закон України від 25.10.2001 № 2768-III (зі змінами та доповненнями від 07.02.2019). Офіційний вісник України. 2001. № 46. С. 1.

3. Про оплату праці: Закон України від 24.03.1995 № 108/95-ВР (зі змінами та доповненнями від 01.01.2017).

4. Гурська І. С., Федуняк І. О., Перспективи розвитку молочної галузі в Тернопільській області. *Агросвіт*. № 10. 2016. С.3-7.
5. Литовченко М. В. Молочна промисловість України: стан та перспективи розвитку. *Агросвіт*. № 8. 2015. С. 30-34.
6. Лозинська І. В. Формування та перспективи розвитку галузі м'ясо-молочного скотарства в сільськогосподарських підприємствах. Сумський національний аграрний університет. 2015. С. 342.
7. Обліково-аналітичне і організаційно-правове забезпечення діяльності аграрних підприємств: [монографія]. За ред. Р. Ф. Бруханського, М. К. Пархомця, П. Р. Пуцентейла. Тернопіль: Крок. 2015. С. 300.
8. Організаційно-економічний механізм забезпечення дохідності сільськогосподарських підприємств регіону: теорія, методика, практика. [монографія]. М. К. Пархоμεць, В. В. Гудак. Тернопіль: ТНЕУ. 2014. С. 256.
9. Доходи галузей тваринництва та шляхи їх збільшення у аграрних підприємствах регіону. Пархоμεць М. К., Уніят Л. М. *Вісник ТНЕУ. Науковий журнал* № 1 (січень-березень). 2014. С. 49 – 62.
10. Синявіна Ю. В. Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет. Редкол.: В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль. Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка». 2015. Т. 19. № 3. С. 133-138.
11. Сільське господарство Тернопільської області 2014: [стат. зб.]. Тернопіль. Головне управління статистики у Тернопільській області. 2015. С. 216.
12. Статистичний щорічник Тернопільської області за 2015 р. Головне управління статистики у Тернопільській області. 2016. С. 421.
13. Сучасний стан розвитку галузі тваринництва та напрями її державного регулювання. І. С. Гурська, Г. М. Христенко. *Економічний простір*. 2016. № 107. С.102-111.
14. Проблеми, стан та перспективи бджільництва в Україні. Р. С. Федорук, Ковальчук І. І., Л. М. Ковальська, А. Р. Гавраняк [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.inenbiol.com/ntb/ntb5/pdf/9/3.pdf>
15. Фінанси агропромислового виробництва: [навчальний посібник]. За ред. Пархомця М. К. Тернопіль: ТНЕУ. 2015. С. 404.
16. Коваленко Г. В. Економіка і бухгалтерський облік у тваринництві. [конспект лекцій]. Миколаїв : МНАУ. 2016. С. 122.
17. Арич М. І. Порівняльний аналіз динаміки та структури фінансовоекономічних результатів підприємств молочної промисловості України. *Бізнес інформ*. № 2. 2014. С.181-185.
18. Гурська І. С. Особливості та економічна ефективність розвитку молочногo скотарства у господарських формуваннях Тернопільської області.

Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). № 1 (25). 2014. С.97-101.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. <http://www.worldbank.org/uk/country/ukraine>
3. <http://minagro.gov.ua>